

Pestprotocol Utrechts Stedelijk Gymnasium

**UTRECHTS
STEDELIJK
GYMNASIUM**

Inhoudsopgave

1. Voorwoord

2. Pesten

Wat is pesten?

Hoe wordt er gepest?

Het aanpakken van pesten

3. Het pestprotocol

Uitgangspunten

De vijfsporenaanpak

Preventieve maatregelen

4. Het stappenplan na een melding van pesten

Stroomschema

5. Digitaal pesten (Cyberpesten)

Wat is cyberpesten?

Hoe wordt er gepest?

Het stappenplan na een melding van cyberpesten

6. Bijlagen

Bijlage I Tips voor leerlingen om veilig te internetten

Voorwoord

Dit is het pestprotocol van het Utrechts Stedelijk Gymnasium. Enerzijds bevat het richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag, anderzijds staan er ook voorwaarden en activiteiten in die pesten kunnen voorkomen.

Veel van wat er in dit protocol staat, wordt al meerdere jaren toegepast op onze school. In die jaren hebben we opnieuw gemerkt, dat alles wat we willen doen voor onze leerlingen valt of staat bij de signalering en/of melding van pestgedrag. In die signalering en melding schieten we soms nog tekort, waardoor de leerling met zijn probleem alleen blijft staan.

Dit protocol is erop gericht om alle volwassenen (het schoolpersoneel en de ouders) en liefst ook jongeren op de hoogte te brengen, van alles wat de school wil doen om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen. Het heeft als belangrijkste doel om het vertrouwen van allen te winnen op een gebied waar nog wel eens wantrouwen overheerst.

De acties die we ondernemen zijn niet statisch. Afhankelijk van alle andere ontwikkelingen binnen de school, zal ook het handelen rond pesten zich verder ontwikkelen. In dat geval zal dit protocol aangepast worden.

Voor de tekst van dit protocol is gedeeltelijk gebruik gemaakt van het pestprotocol van het Don Bosco College, die weer gebruik hebben gemaakt van pestprotocollen van andere scholen. De aanpak van pesten heeft echter een duidelijk eigen karakter.

Charissa Zwiars
Anti-pest Coordinator

Pesten

Wat is pesten?

We spreken van pesten als dezelfde persoon regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is grensoverschrijdend en bedreigend gedrag. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen leerlingen en docenten slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten omstanders niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Dat is ook de bestaansreden van dit pestprotocol.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben tot taak om samen met de ouders en de leerlingen zelf pesten tegen te gaan. Leerlingen moeten weten wat de leefregels van de school zijn en zich daaraan houden, maar ook dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent dit dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?

Pesten kent vele verschillende vormen.

In woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, bijnamen, enz.

Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjorren, schoppen en slaan, krabben, enz.

Uitsluiten: doodzwijgen en negeren, uitsluiten van sociale schoolactiviteiten zoals feesten, uitsluiten bij groepsopdrachten, enz.

Stelen, vernielen en afpakken van spullen, bekladden en beschadigen van spullen, enz. Dit zijn slechts voorbeelden. Nogmaals: pesten kent vele verschillende vormen.

Tussen plagerij en pesten loopt een diffuse grens, die voor ieder persoonlijk verschillend is. Iedereen is gerechtigd zelf aan te geven wat hij als acceptabel beschouwt. Dat betekent niet dat wat iemand als pesten beschouwt het dus ook voor een ander – bijvoorbeeld de school – is en dat een ander klakkeloos het beeld of de mening van een ander overneemt.

Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. Pesten kan grote gevolgen hebben voor de gepeste (onzekerheid, faalangst, depressie, zelfdoding) en de pester (problemen met sociale relaties, positief tegenover het gebruik van geweld).

(Anti-)Pestprotocol

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken.

Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Met het ondertekenen van het Nationaal onderwijsprotocol laten alle betrokken partijen zien, dat zij bereid zijn tot samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

De vijfsporenaanpak

Door het ondertekenen van het Nationaal onderwijsprotocol heeft de school zich verbonden aan de vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
- Het aanbieden van hulp door de counselor

Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag
- Het aanbieden van hulp door de anti-pest coördinator

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

- De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.
- Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie.
- De mentor komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Preventieve aanpak

1. Tijdens de introductie van de eerste klassen wordt uitdrukkelijk aandacht besteed aan de gewenste gedragsregels en normen op het USG. Het pestprotocol wordt daarbij onder de aandacht gebracht.
2. Tijdens de mentorlessen in de onderbouw wordt aandacht besteed aan de leefregels op school en aan de vorming van een hecht positief sociaal klimaat in de klas.
Direct na aanvang van het nieuwe schooljaar wordt in de mentorlessen van klas 1 een serie lessen gegeven over normen en waarden. Doelstelling van deze lessenserie is dat leerlingen zich bewust worden van hun gedrag en een positieve bijdrage leveren aan een veilige sfeer op school. In klas 2 wordt thematisch ingegaan op de gevolgen van pestgedrag, met name op social media. Naast de mentorlessen wordt gedurende het schooljaar een themadag "social media" georganiseerd. Ouders worden op deze dag door de leerlingen voorgelicht over het gebruik van social media.
In het derde leerjaar worden de leerlingen breder voorgelicht met modules "algemene vorming". In deze modules komen de omgangsvormen impliciet aan bod.
3. In de midden- en bovenbouw besteedt de mentor, als hij/zij daar aanleiding toe ziet, uitdrukkelijk aandacht aan pestgedrag.
Momenteel wordt voor de hogere leerjaren een lessenserie ontwikkeld over de juridische gevolgen van social media **misbruik**.

Het stappenplan na een melding van pesten

Dit stappenplan is geschreven vanuit de positie van de mentor. Hij of zij is immers de spil in de algemene begeleiding van individuele leerlingen en van de klassen. Uiteraard spelen de andere genoemde personen, medewerkers, ouders en leerlingen, een belangrijke rol en zijn hun verantwoordelijkheid, betrokkenheid en inzet onmisbaar.

Stap 1: de zachte aanpak

1. Informeer naar de gebeurtenis: probeer zo concreet mogelijk te weten te komen wie wat deed tegen wie.
2. Voer een gesprek met dader, slachtoffer en enkele meelopers samen: laat eerst het slachtoffer vertellen wat er is gebeurd en welk effect dit had op hem of haar, daarna de dader, daarna enkele meelopers.
  - wijs geen schuldige aan;
  - mik op bewustwording: de dader is zich vaak niet bewust van het effect van zijn/haar woorden en daden; stel duidelijk dat hij deze serieus moet nemen; neem geen genoegen met 'ja, maar zo bedoelde ik het niet' of: 'het was maar een grapje';
  - probeer dader en slachtoffer concrete afspraken te laten maken voor de toekomst
  - stel duidelijk dat pesten op onze school niet wordt getolereerd en dat van daders wordt geëist dat zij hun gedrag verbeteren. Ook leerlingen hebben hun verantwoordelijkheid te nemen.
4. Dreig nog niet met sancties. Overleg met APC over een verdere aanpak en inlichten van ouders.
5. Informeer, wanneer het gaat om specifieke leerlingen, de ouders (telefoontje, briefje) en verzoek vooral de ouders van de pester mee te werken aan gedragsverbetering (ouders moeten ook hun verantwoordelijkheid nemen).
6. De APC en mentor maken er een notitie van in LVS-Magister.

Stap 2: Controle en evaluatie na 'zachte aanpak'

1. Houd dader en slachtoffer enkele weken in de gaten.
2. Informeer bij beiden hoe het gaat; informeer ook eens bij collega's, leerlingmentoren of ouders. Gaat het goed; complimenteer beide partijen en verklaar de zaak gesloten.
3. Gaat het niet goed d.w.z. wordt er opnieuw gepest, dan één van twee mogelijkheden (overleg eerst weer met de APC):
  - óf je hebt als mentor de indruk dat er sprake is van wel willen, maar niet kunnen, m.a.w. er is een gedragsprobleem. Via het zorgteam kan advies worden gevraagd over een te volgen training o.i.d.. De mentor spreekt dit af met ouders en leerling(en).
  - Overweeg alternatieven, deze zijn te verkrijgen van bij de APC, met je klas. Bespreek het pesten in je mentorenoverleg en met de APC.
  - óf de leerling kan wel, maar wil niet veranderen, dan door naar stap 3:

Stap 3: de harde aanpak

1. Informeer de conrector, APC en de ouders van dader en slachtoffer. APC bouwt een dossier op en houdt alle onderstaande stappen zorgvuldig bij in dit dossier.
2. Waarschuw de dader(s): het pesten moet ophouden, anders volgen er sancties.

3. Stopt het pesten: zaak gesloten. Duurt het voort: de mentor stuurt de dader naar de betreffende conrector, deze geeft een waarschuwing + sanctie + brief naar ouders.

4. Stopt het pesten: zaak gesloten. Duurt het voort: dader opnieuw naar de conrector: één dag schorsing en opnieuw een brief naar de ouders.

5. Stopt het pesten: zaak gesloten. Duurt het voort: langduriger schorsing (incl. bericht aan inspectie en leerplichtambtenaar) + advies aan ouders tot overstap naar andere school.

Kortom:

1. mentor gaat in gesprek met antipestcoördinator (APC)
2. gesprek + informeren ouders (mentor)
3. waarschuwing + informeren ouders (mentor, zorgcoördinator en APC)
4. eerste sanctie + informeren ouders (schoolleider, mentor en APC)
5. tweede sanctie + contact ouders (schoolleider, mentor en APC)
6. derde sanctie + advies overstap + contact ouders (schoolleider en mentor)

Het hierboven weergegeven stappenplan is een algemene leidraad; als een interventie succes heeft, kunnen vervolgstappen achterwege blijven. Het in het stappenplan genoemde traject bij aanhoudend pesten is geen automatisme; per leerling wordt bekeken welke maatregelen het meest passend zijn. Bovendien kunnen er geen rechten aan worden ontleend. Noch een leerling noch ouders en verzorgers hebben recht op bepaalde acties of maatregelen, door de school te nemen.

Digitaal pesten

Wat is digitaal pesten (cyberpesten)?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

Hoe wordt er gepest?

- pest-mail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen)
- via whatsapp, social media (facebook, instagram, snapchat etc)
- stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hate-mail of het dreigen met geweld in chatrooms/whatsapp.
- ongewenst contact met vreemden
- Sexting: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden
- hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van berichten via social media.

Het stappenplan na een melding van cyberpesten

1. **Bewaar de berichten.** Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen.
2. **Blokkeren van de afzender.** Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de andere partij op social media kan blokkeren.
3. **Probeer de dader op te sporen.** Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden.
4. **Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling.** Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. **Verwijs de ouders zo nodig door.**
6. **Adviseer aangifte.** In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld.
7. **De anti-pest coördinator.** Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de anti-pest coördinator wanneer verdere begeleiding nodig is.

Bijlage I

Tips voor leerlingen

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart hotmail adres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de groepen op internet als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je social media contact lijsten.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail/apps of haatmail/apps.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam/camera op je telefoon. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om smsjes op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd.
- Ga naar je mentor of schoolleider toe op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl